

RÄNTA PÅ RÄNTA

The Klas Hallberg Risk Management Strategy

Innan jag fortsätter gör jag en liten halvhalt och minisummering av bokens huvudbudskap och generella tes:

- Det är bättre att försöka leva innan man dör, eftersom det är osäkert hur det blir därefter.
- För att leva innan man dör bör man, i livets många ”Johan-ögonblick”, våga gå fram och söka det opraktiska i stället för att fega ur och gå på toa.
- En klurig sak är att man behöver ha en aning om vad man ska be om i dessa ”Johan-ögonblick”. Vilka av alla opraktiska äventyr ska man ge sig hän?
- Man bör tyvärr vara lite misstänksam på sin egen världsbild, alltså på vilka valda sanningar man bygger sina beslut.

Nu är det viktigt att påpeka att det inte alltid lönar sig att söka det opraktiska. Det är ju inte säkert att tjejen som Johan var kär i faktiskt ville gå och fika med honom. Hon hade lika gärna kunnat säga att hon var fullt upptagen med att fika med Kenneth hela eftermiddagarna.

Jävla Kenneth.

Det är inte heller säkert att kollegan med det förmodade alkoholproblemet hade reagerat positivt när jag, eller chefen, tagit mod till oss och tagit det där jobbiga samtalet med hen. Hen hade kanske reagerat ungefär så här: ”Jaha, det var ju en intressant iakttagelse. Och faktum är att nu kan du gå ut genom dörren och dra åt helvete. Sköt ditt eget satans liv och låta mig ta ansvar för mig själv ditt beskäftiga lilla arsle.”

Men som jag påpekat tidigare är det min uppfattning att de flesta (dock inte alla) risker vi står inför under en vanlig dag är av den sorten där konsekvensen av risktagandet är ganska liten (och även vinsten), men där många småvinster, staplade på varandra, gör att vi får rikare livsupplevelser.

Jag tänker mig att det ändå är så att om vi alla under en tioårsperiod väljer att gå fram och söka det opraktiska lite oftare, då växer vår värld men om vi i stället väljer att gå på toa krymper vår värld. För att vara övertydlig menar jag alltså att det här med att ”söka det opraktiska” även rent krasst kan innebära ”låta bli att distrahera mig från mina känslor i ögonblicket” eller ännu mer konkret ”sitta på bussen utan att kolla i mobilen”.

Slutsatsen blir, oundvikligen, att det lönar sig att gå framåt. Jag tänker mig att ungefär följande händer när jag går fram i stället för att gå på toa vid tiotusen små tillfällen under tio år:

- Jag presterar bättre mätbara resultat.
- Jag får en omätbar men påtagligt rikare livsupplevelse.
- Jag blir mindre sårbar för yttre omständigheter.

Om jag å andra sidan väljer att oftare gå på toa kommer jag att få sämre mätbara resultat, mindre rik livsupplevelse och jag blir mer sårbar för yttre omständigheter.

Det finns naturligtvis inte alltid ett obestridligt värde i att ta risker i vardagen. Just det faktum att man kanske inte alltid får det man ber om gör att man ibland blir stående där med lång näsa eller känner misslyckandet, avvisandet eller något annat icke önskvärt. Men man

överlever. Och att utsätta sig för situationer där man kanske ibland får nej, gör att man blir mindre sårbar om det vid något annat tillfälle skakar rejält i båten på grund av något man inte valt själv.

Det blir helt enkelt en slags ränta-på-ränta-effekt åt båda hållen. Ju fler små risker jag tar i vardagen desto större utdelning får jag på lång sikt. Ju färre små risker jag tar i vardagen desto sämre utdelning får jag på lång sikt.

Ju fler gånger jag tänkt ”jävla Kenneth” i mindre viktiga sammanhang, desto lättare blir det att hantera när man blir dissad av en riktigt viktig jävla Kenneth.

Kanske slår jag in öppna dörrar, för just du som läser det här tar minsann risker i vardagen så att det dånar om det. Men jag sticker ut hakan och frågar:

Stämmer det? Tar du risker?

Jag upplever sällan att folk tar vardagsrisker. Vad jag däremot ser är rädsla och misstänksamhet och längtan efter tydliga regler och bättre styrning och generell likriktning kring till exempel klädval, kost och åsikter.

Jag kämpar själv med att vara modig i vardagen och jag påminner mig ständigt om att mod för mig inte är mod för dig. Att vara modig i min vardag innebär att jag ska leta upp sådant som jag själv tidigare undvikit. Att jag möter min egen rädsla är modigt, inte att göra sådant som andra är rädda för.

Kanske petar jag lite onödigt mycket här, men jag menar inte att vi måste göra det vi är aktivt rädda för utan kanske det som vi naturligt undviker för att det är enkelt. Sådant du inte gör med ursikten att ”sådant sysslar inte jag med”, eller ”sådan är inte jag.”

Hur är du då?

[DISCLAIMER]

Jag proklamerar inte på något vis att vi ska ta stora risker. Särskilt inte stora fysiska risker. Jag menar inte att du måste klättra i hisnande berg eller paddla ensam över Atlanten eller köra formel 3 på bana i Mannheim och dö i en kurva i 300 km/t.

Skit i allt sådant. Det är små risker som gäller. Små fina vardagsrisker. Som att säga till någon du möter: "Vad fin du är i håret."

Sen är det det där med luddet, omständigheterna och ansvaret. Det kanske aldrig riktigt blir "läge" att säga vad fin du är i håret. Det kanske dyker upp en stor satans jävla Kenneth och förstör hela din tillvaro. Det kan hända allt möjligt i livet, som gör att man faktiskt får lov att hejda sig. Omständigheter som ställer till det helt enkelt.

.....

HUR VAR DET NU MED OMSTÄNDIGHETERNA?

Vilka av dem, och hur mycket får de påverka?

Det tycks mig som att vi människor har mer eller mindre snillrika system för att övertyga oss själva om att det är omständigheterna som avgör hur vi mår. När vi egentligen vet att det är besluten vi fattar i alla ögonblick som faktiskt avgör hur vi mår.

För det håller du väl ändå med om?

Det finns egentligen bara ett enda undantag, och det handlar om sådant som vi dör av. Vidriga sjukdomar eller olyckor som leder till att en person avlider innebär ju att omständigheterna tog över helt. Sen finns det omständigheter som oundvikligen påverkar resten av livet för oss. Låt mig ta Kaffepär som ett exempel.

Jag kallar honom Kaffepär för att han är grym på kaffe. Aromer, dofter, smaker, hantering, och rostning. Kaffepär kan allt om kaffe. Han är också triathlet och entreprenör och allmänt ivrig.

För några år sedan när Pär var ute och cyklade på sin mountainbike blev han påkörd av en lastbil. Han bröt ett antal ben och blev rejält blåslagen, men det som skulle komma att påverka resten av hans liv var att han fick en allvarlig hjärnskakning och bestående hjärnskador. Vid 45 års ålder tvingades Pär att lära sig gå igen. Han fick lära sig att prata igen och han fick lära sig att skriva igen. Man

kan utan att blinka konstatera att den omständigheten att lastbilen körde över Pär har sedan dess påverkat varje dag av hans liv.

Omständigheter påverkar alltså våra liv.

Faktum är att det är så hela tiden. Vädret påverkar våra liv. Människor i vår omgivning påverkar våra liv. Men vill vi därför ”outsourca” vårt välmående till omständigheterna? På ren värmländska, hur mycket av mitt välmående ska jag ge bort till omständigheterna? Eller om du hellre vill, hur mycket av min brist på välmående ska jag skylla på omständigheterna?

Vi tar Pär som exempel igen. Och när vi gör det blir det som tidigare var ”jävla Kenneth” nu ”jävla lastbil”. Ja, jag känner hela vägen in i benmärgen hur arg jag är på lastbilen!

Och Pär då? Hur mycket av sin vakna tid ska Pär ägna sig åt att träna på att gå, prata och skriva respektive hur mycket av sin vakna tid han ska ägna sig åt att på olika sätt säga ”jävla lastbil”. Vilket i min värld vore helt rimligt att han gör. Förmodligen säger Pär också ganska ofta ”jävla mig.” För att klandra sig själv är rimligt, om man gjort något dumt eller varit oförsiktig.

Även här uppstår dock frågan. Hur mycket av sin vakna tid ska Pär ägna sig åt att klandra sig själv?

[DISCLAIMER]

Det kan bli helt överjävligt också.

Jag träffade en gång en lastbilschaufför som jag satt och pratade med länge och väl. Hans lastbil hade havererat och han var tvungen att åka tåg hem vilket han tyckte var en märklig upplevelse. När vi hade pratat nån timme berättade han att han fem år tidigare hade backat över sitt eget barn med lastbilen. Känn på

*den. Han hade backat över sin egen treåriga dotter så att hon dog.
En omständighet som förändrade hans liv.*

*När jag åkte tåg med den här mannen hade han ganska nyss börjat
köra lastbil igen. Han hade nämligen själv, tillsammans med sin
omgivning och psykologisk expertis kommit fram till att det enda
sättet att komma vidare var att faktiskt börja köra lastbil igen.*

Huuh ...

.....

Hur mår du och varför?

Kaffepär verkar nästan frisk när man träffar honom. Det syns inte på utsidan att han har en skadad hjärna. Han har lärt sig att prata och gå igen. Han kan göra mycket av det han kunde före olyckan, men han blir fort trött. Han har också tvingats lära sig massor med saker han inte kunde innan olyckan. Han har lärt sig att:

- Läs sin kropps signaler med oerhört mycket bättre precision än tidigare.
- Sitta still med sig själv utan att distrahera sig med yttre stimuli, (typ skärmar). Eller snarare kan han inte distrahera sig med skärmar, konversation, eller läsning för hjärnan blir trött och *måste* få vara ifred.
- Planera med glapp, vilket i praktiken betyder att om Pär har bokat en fika med mig klockan 10 en dag, då klarar han inte av att ha ett lunchmöte också samma dag. Han kan inte heller boka ett telefonmöte klockan 14 eftersom han klockan 17 ska på en lättare joggingrunda. Han behöver alltså, in absurdum, planera med glapp.

Pär driver tre företag som han sköter på det här viset. Han har lärt sin omgivning att det är så här det är att göra affärer med honom, och visst kräver det en del tålamod även av hans omgivning. Men det häftiga är att det faktiskt går. Han klarar av att driva företag trots att han helt enkelt inte kan gå på mer än en tiondel så många möten som vi andra kan. Han kan inte skicka mer än en tiondel så många mejl eller ha en tiondel så många telefonmöten som oss andra. Ändå går det.

Men vet ni, Pär säger till mig att han mår bättre i dag än han gjorde innan olyckan, att han har fått en fylligare livsupplevelse. En rikare livsupplevelse. Trots att han är mer begränsad.

Han kanske ljuger.

Eller inte.

Vad tror du?

Pär liknar det vid att vi får gula och röda kort i livet. Han fick många gula kort innan han fick det röda kortet och blev utvisad. Han säger också att när han ser sig omkring ser han många i hans omgivning som får gula kort, men som ändå kör på.

Pär har ett helt långt underbart resonemang på sin blogg om detta, i den mån du vill läsa mer. En av detaljerna han påpekar är att i fotboll får man två gula kort innan man får det röda, men i själva livet kan man dra på sig massor av gula kort innan man får det röda.

Jag tänker i mitt stilla sinne att folk liksom måste bli påkörda av sin egen lastbil, få sin egen hjärtattack eller sin egen halva ansiktsförflamning innan de ser de gula korten. Men tänker också att vi skulle kunna lära oss något av alla de människor som till slut fick de röda korten.

knaspahjarnan.wordpress.com

Det här med att gå fram och söka upp det opraktiska handlar inte nödvändigtvis om att söka njutning, glädje och spänning. Att söka det opraktiska kan också vara att säga nej tack till fester, äventyr,

spänning, affärer och romanser, för att i stället sitta ensam med sig själv. Kanske sitta och sörja för att man behöver det. Kanske känna sig ensam för att man för tillfället är ensam. Riktigt känna ensamheten. Kanske göra något tråkigt och nödvändigt i stället för något roligt. Det finns massor i livet som inte är särskilt sexigt, men som är otroligt angeläget. Kanske är det rentav så att man ibland ska stanna kvar i det ögonblicket en stund? Stanna kvar i det där ögonblicket, innan man bestämmer sig för om man ska gå fram eller gå på toan.

Vad kan det finnas där att hämta?